

اسلام دنیایی

شماره پنجم ۱ جلدی الاخر ۳۳۱ عدد ۵
۲۵ نیاں ۳۲۹

تعمیرات

اسلام دنیاسی صاحبته

مسلمانان ترك ساحه ترقیائده تمدن طولانی
کیرو قالدقترنی بین صدندنه بر جوق رایلی
درمیان اولمشدر . فقیر شمدی بو رایلیره مغایر
آری آری بر رای درمیان ایتمکدن ایسه کره
ارض اوزرنده بو بحث حقندنه نشر ایلمش
اولان رایلی برر برر حاده تدقیق و محاکمه
کچیرمکی موافقی کوریورم . بو = ورتله واقع
اوله جق تدقیق و محاکمه نتیجه منده عانکی رایلی
شیان قبول و عانکی منک مردود اولدینی تبیین
و نظائر ایله جکندن قبوله جیبان اولان اخذ
و حفظ و مردود اولان ترك اولنور .

بو مثالو مباحثه اصولدن اولدینی اوزره
قائلك ذاتنویو کاکه باقلماز بلکه قوله ومدلوانه
اعتبار اولنور . هر طالب حقیقت بو قاعدهیه
اتباعه مجبوردر . کذلک بریسیله مباحثه اولندینی
وقت انک تنزیل قدر و مقامی اعتقادنده بولمق
اولماز . شخصی حقندنه بر کونا حرمتنرك
حمی پرورده ایلمز . آنجق کلامی نظراعتبار
آلنور و بالکنز کلامی اوزرینه ینه کلام ایله
مناقشه ایدیور .

بو بحثده نشر افکار ایدن ذواتدن بری
رویه عاماسندن موسی جار الله افندی حضر تریدر .
اجتهاد عزتمنك الهی سکر نومرولو نسخه
سندده بو موضوعه دائر بر مقاله نشر اولندی .
بو مقاله موسی جار الله افندیك افادایله مالا

اخلاقمنزاقده ، عطائنده دوام ایدرسنك قالان
قسم قلیلك ده هیچ قائده منی کورده مهیز .
فقط صلاح و اصلاحه باشلارسنق سابه
اسلامیتده رقی ایله جکمز محققدر .
(وعد الله الذين آمنو منكم و عملوا الصالحات
ليستخلفنهم في الارض ...)

مسلمانلر !

سنر هر طرفده مظلوم ، هر طرفده آياقنر
آلتنده ، هر طرفده حامیمز سکر . چونکه سنرك
حامیار کز حرامیار کزدر .
احقاق حق ایله مز سکر ، شکایته کیده مز
سکر . چونکه (منك و اليك الشكوى) ديه
ایدیان شکایتلردن قائده جیقماز . کیسه دن
استمداد ، هیچ بر فرددن طلب عدل و داد
ایلیه مز سکر زیرا

المستجير بمرو عند كربته

كالستجير من الرمضاء بالنار

نهایت (والی الله المشتكى) دیوب طور بر سکر
فقط دوشونه لم که : جناب حقده (ان الله لا یغیر
ما بقوم حتی یغیروا ما بأفسهم) بیوریور .
شو حالده تشبث شخصیده بولمق ، هم عزم و هم
حزم ایله اوغراشمق مجبور یئنده یز . چونکه
بالکنز دعا ، بالکنز بکا آنجق عاجزك شایدر
(وایس للانسان الا ما می ...)

خلیل

متحددر . اجتهاده کی مقاله کی کوردیکم
زمانه مخالف تعرف ، یعنی مخالفت ایت که معروف
اوله س که قوائه اتباعاً یکی برشی میدانہ ائمہ
غزته نک زویجی قصد اولیور حکمنده بولندم
مقابله ایتک وارد خاطر اولدیسه ده محرک
قوللاندینی اسلوب افاده کندوسنک حکمت
اجتماعیدن فافل واجتماع قیمت واهلیتی تقدیردن
یخبر اولمسیله (فتحیر من اجابته السکوت) یعنی
ا کا اجابتدن سکوت خیرایدر دیهرک مقابله دن
احتراز ایتدم .

مؤخرأ جریده کزک برنجی نسخہ سی مطالعہ
کذار عاجزی اولقله سالف الذکر مقالہ نک مالی
موسی جاراہ افندیکنک (خلق نظریہ برنجہ
مسئلہ لر) نام رسالہ سندن مقتبس اولدیغنه قناعت
حاصل ایلدم .

غزته کزک دردنجی صحیفہ سندن موسی
افندیکنک اثرندن مقتبس مذہب دنیایی ترقی ایتمش
ایکن اسلامیت عالمی نیچون ایتدی) عنوانی التئده کی
مقالہ بی اوقوبیجہ مشارالیه ایلہ بر آرمناقشہ آرزوسی
ظاهر اولدی . بوبخندہ موسی افندیکنک بیاناتی
اصل اجتهادک مقالہ سی فرع اولدیغندن اصل حل
اولوتجه فرع دخی کندیلکندن حل اولمش اولور .
موسی افندی مسلمانلرک عالم ترقیدن کبرو
قالمیرینه سبب عقلک طوقونلغی ، عدم حریتدر
دیملکه خستہ لغک بر قسمی تشخیصده اصابت ایتمش
اولیور . لکن عقلک طوقونلغی اصل مرض تلقی
ایتمکده یاکیلیور . عقلک عدم حریتی اصل مرض
دکلدر . بلکه اصل مرضک فروعی جملہ سندنر .
مسئلہ نک سائر جهت لری حالہ موفقیت حاصل

اولور ایسه بوجہت ایچون اوزون اوزادی به
مناقشہ به محل قلماز .

موسی افندی اثرندہ عقلک طوقونلغی فقہای
مقلدینہ و متکلمینہ عطف ایدیور . ان کال
وابوالسعود برکہ سیله کی برظم الفاظ استخفافکارانه
استعمالنه جرأت ایدیور . بواستخفاف واستهزا
موسی افندی کی بتون انسانلری ارشاد ایچون
میدان مجامعده به آتلدیغنی ادعا ایدن ذوات فاضلہ دن
دکل چوجقلردن سیله صادر اولیہ جق عظیم
خطا لر دندر . چونکہ علمای اسلامک کزک متقدمینی
کزک متأخرینی هیچ برزان عقل اوزرینه
بر تضییق اجرا ایتدیلر . موسی افندی بتونی کندیسیده
اعتراف ایدیور (حکومات اسلامیہ نظرندہ عقلک
فکرک حریتی حقوق ابتدائیہ دن ، حقوق طبعیہ دن
ایدی) دیور . اگر علمای اسلامک وکا
مخالفت ایتدیکرینی ادعا ایدیورسه هانکی نارنجده
هانکی علمایانیندن مخالفت ایتدیکرینی بیان ایتدیلر .
نارنجده دولت عباسیہ دوری ، اندلس
مسلمانلرینک احوالی مطالعہ اولنور ، علوم
وقوننده وجودہ کتیردکاری آثارہ باقیاورسه
کوریلورکه مسلمانلر او عصرلرده پک بیروک
انار ترقی کوسترمشلر وعلوم وصنایعده اقوام
سائرہ به پیشوا اولشارددر . اسلاملرک اوزقیانندن
کشفیا واختراعاتندن پک چوق استفاده ایتدیکرینی
اوروبالیر کندیاریده اعتراف ایدیورلر .

فاتح وامثلی جوامع مسلمینده بوکونه قدر
تدریس ایتلکده اولان کتب حکمیہ یونانیہ علمای
اسلامی عقل اوزرینه اجرای تضییق ایتمش
اولاری نهمندن صورت قطعیده بری قیلار .

اما دینہ جک کہ علوم حکمیہ زدہ پک ابتدائی
بردر جہدہ قلمش واوروبالیرک زرفیات واقعہ سندن
اصلا استفادہ ایدلہ مشدر . بوجہت غیر قابل انکار
بر حقیقت ایسہدہ وسیدن طو لای بتون متقدمین
ومتأخرین علمانی زریف و تحفیر و علمای اسلامی
حاشا رؤسای روحانیہ خرسناییہ تشبیہ اقتضا
ایتموب بلکہ بقصور و نقصانی اصلاح و اکمال
ایچون تنبیہ و اخطار صورنیہ نشر مطالعات کافی
و حصول مقصدہا مہولتہ و صولہ بادی اولور .
علمای اسلامہ بونجوز و تہاجم فکرینک
سبب انتشاری زہر ؟ آراشدیرلم اوروبالیر
معلم صفتیہ جوجقلمزی تعلیم و تربیہ ابدار
ایلدکاری زمان بوفکری تلفینہ باشالادیر .
اوروبالیرک حریت افکارہ ثالثی فصل کہ کنیسا
محاربہ سندن ، عقلک ، فکرک بالاسلرک ایدی
اسارتندن تخلصندن صکرہ میسر اولدیسه
مسلمانلر دہ ترقی ایدہ بیلمک ایچون علماسنہ قارشو
اعلان جہاد ایلملیردیرلیر . دینزدن ، تاربخمزدن
کلیاً یغیر بولان جوجقلمزک آلمش اولدقنری
برسوء فکر قوی بر اعتقاد صورتنده دماغارندہ
برلشدی . انجق عموم نظرندہ شایان قبول و الثفات
اولیہ جغنی بیلدکاری ایچون بوفکری اطہارہ قدر
نیاب اولہ میورلردی .

بیك ایکی یوزالی تاربخلرندن صکرہ ایدی کہ
برطاقم اشخاص نورہ دی . علم و عرفاندن کلیاً
بی نصیب اولدقاری حالہ قیافت علمایہ بورونمشدر
وزمانلرندہ اکتساب شہرتی غایہ آمال اتخاذ
ایشلرلردی . بواشخصاک اصل صفتی علمایہ
قیافت مشاہدندن بشقہ قطعیاً برمنابتلری یوق

ایدی . اوروبالی معلملرک ایدی تربیہ سندنہ
یششمش اولان الحقائق مملکت مؤخرآ امور
حکومتدہ بیوک رتبہ و مقاملری اشغال ایدنجہ
سالف الذکر کچنانلر فرصتی غنیمت بیلرک و عاقبتک
فضاحت و وخامتندن حیواندیشہ ایبیرک بواعتماد
تعلیمی علناً سر دوتیانہ قیام ایتمش و بوفکرالہ
پرورشیاپ اولمش اولان رجال زدنہ پک زیادہ
روی قبول و الثفات کورہرک امام کی . فیلسوف
الاسلام کی القاب الہ یاد قیلنور اولشاردی .
اوساختہ علمایہ بوقیمت و اہمیتی ویرنلر انلرک
پک جاعل اولدقنری و صنف علمان بولندقنری
جزماً بیامککہ برابر (ان الحدید بالحدید مناج)
یعنی دیر دیرلہ کسپاور ضرب مثلی حکمنجہ
زمرہ علمانی نظر امتدن دوشورمک ایچون
یوتورہ دیرلہ بویاہ پایہ ویریورلردی .

مابعدی وار

شیخ اسماعیل صفائحی

تعلیم و تربیہ

زده اصول تدریس

۳

کچن مقالہ سزدن استخراج ایتمک ایستہ دیکمز

نتیجہ شودر :

اگر بزم ادعائزک خلافتہ اولہرق بوملکندہدہ
برہ معلمین صنفی وارسہ کچیر مکدہ اولدیفمز
شو فلاکت مدعشہدن صوکرہ اولسون
موجوئیانی کوی ترملی دوشدیکری کر بوء
مکنتندن سیریاوب چیقما لیر . چیقامیہ جقلمز